

FESTA MAJOR
D'HIVERN

SANT VICENÇ 2024

TOSSA DE MAR

Del 20 al 28
de gener de 2024

La teva clinica dental a Tossa de Mar

www.riureriera.com 972 34 28 62

Mestre D'Aixa

Restaurant

Pasta Fresca
Rissotos
Amanides
Carns a la brasa
Arrossos
Peix fresc
Menú del dia
Pizza forn de llenya
Pizzas per emportar

OBERT TOT L'ANY

C/ La Guardia, 23 - 17320 Tossa de Mar · 972 340 068
www.mestredaixa.net · pizzeria@mestredaixa.net

Benvolguts,
Benvolgudes,

Tossa es recull a l'hivern. A la tardor es van apagant a poc a poc els llums i a l'hivern ens quedem sols, amb dies curts i molta fred. Sovint amb temporal, cada cop menys sovint amb pluja o neu. Sols amb nosaltres. Una introspecció i un estar i ser nosaltres mateixos que culmina amb el vot d' El Pelegrí.

Anar i tornar. Fer el que s'ha de fer. Dos dies de tradició, família, fe, història, ritual, religió, compromís, compliment, devoció, patiment, sacrifici, vot, ... i tantes coses intangibles que costen tant d'explicar.

Tots i totes sabeu què vull dir. Tant els que els vostres pares o avis us ho han transmès com els que ho heu pogut descobrir i fer vostre des de que sou de Tossa. Res ens fa sentir més de Tossa que això.

Segur que teniu una sensació al cap o al cor que us ho diu tot. Potser el moment que el Pelegrí surt del museu parroquial a la missa del cantar, potser els ulls plorosos de la gent a la processó escoltant la cançó del pelegrí o quan només l'espetegar de ses teies cremant trenca el silenci de centenars de persones pujant pel carrer Portal.

I fet el que som. Fet el que més ens fa ser. Fet el que s'ha de fer, ... Sant Vicenç. I per Sant Vicenç el sol arriba als torrents. I els dies s'allarguen. I tot es va obrint. I ja ve Setmana Santa. I comença la temporada ...

I Sant Vicenç és la Festa Major. La Festa Major d'hivern que podem gaudir més que la d'estiu quan hem d'estar més per altres coses. Fem-ho !

Per Sant Grau tot es va apagant i per Sant Vicenç tot es va encenent. És el pas del temps. És la vida. La nostra vida. Celebrem-ho. Gaudim-ho. Que tingueu una molt bona Festa Major!

MARTÍ PUJALS CASTELLÓ
Alcalde

Edita: Ajuntament de Tossa de Mar
Portada: David Rueda
Dipòsit Legal: DL Gi 147-2024

Producció editorial:

Edicions MIC
Tel. 93 799 0 07
www.revistesamida.cat

**MODA I
COMPLEMENTES**

Botigues Bagué

TONY'S – PLAÇA D'ESPANYA, 2
TINA – POU DE LA VILA, 2
NONOM – POU DE LA VILA, 15

TOSSA (COSTA BRAVA)

Turbau

SERVEIS IMMOBILIARIS

www.turbau.com

BUGADERIA

CUINA

SUPERFÍCIES

ALIMENTARIA

MAQUINÀRIA DE NETEJA

AMBIENTADORS

VARIS

CEL·LULOSA

DT Química

SISTEMES D'HIGIENE PROFESSIONAL
GRUP MARCHAN VENTURA

972 34 13 55

www.marchanventura.com

alfons+arbussè
FARMÀCIA

bona festa major!

Farmàcia-ARBUSSE.CAT
CONSULTA LA NOVA WEB!

La Garriga, 19 17120 Tossa de Mar (Girona) Tel: (+34) 972 34 01 88 info@farmacia-alfons.cat

www.facebook.com/farmacia.alfons.tossa

+34 (0)8 095 627

“EL PELEGRÍ” DE TOSSA

Noranta anys d'un llibre de referència

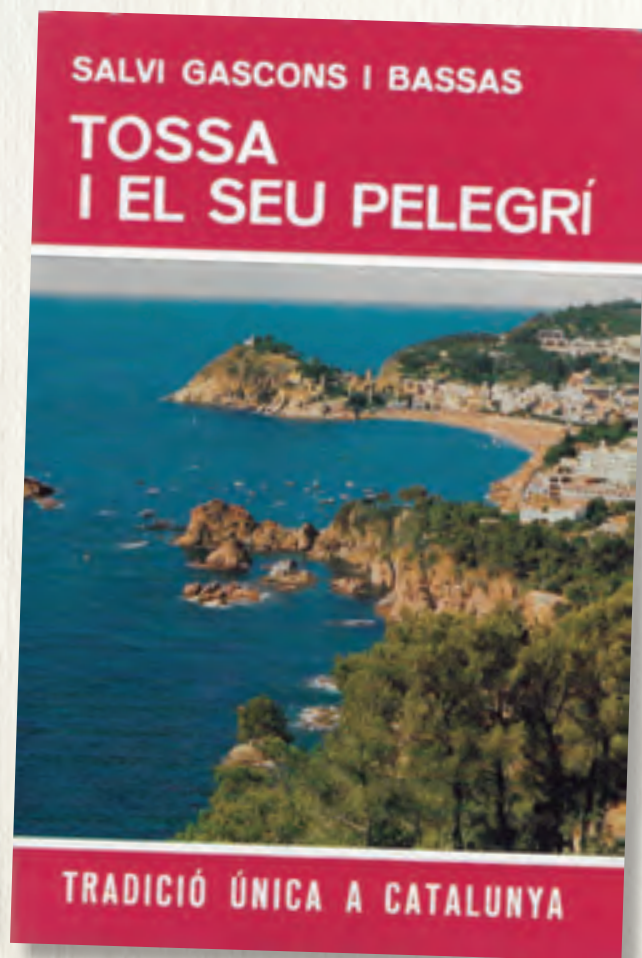
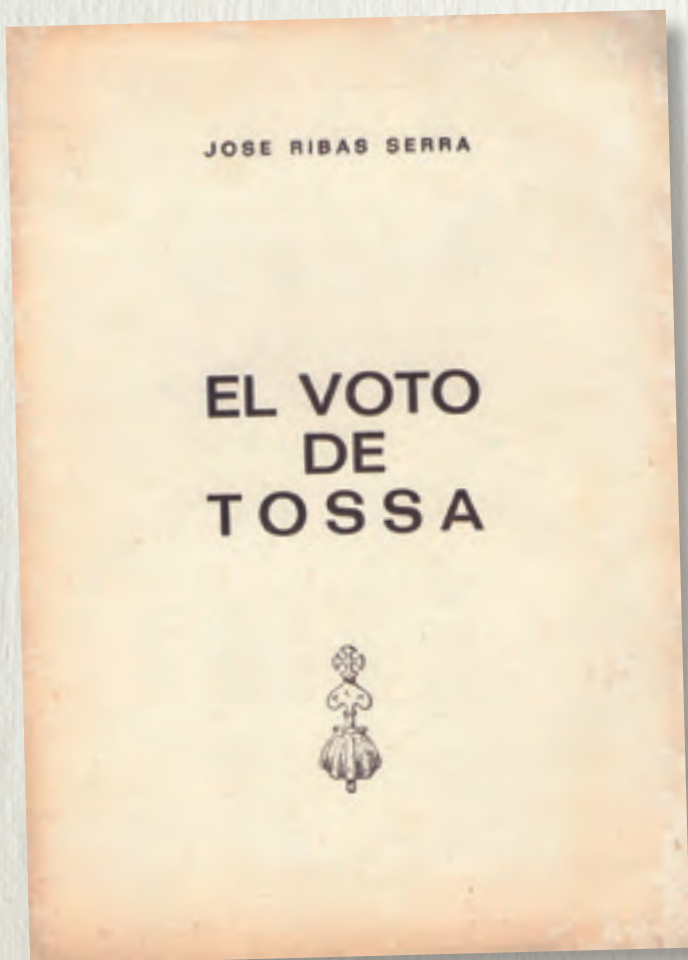
El Programa de la Festa Major de Sant Vicenç 2023 anunciava la celebració a Tossa de dos actes culturals relacionats amb la nostra tradició més arrelada: el Vot de Poble. El 5 de febrer una nova edició corregida i ampliada del llibre d'Assumpta Margenats, Vicenç Gascons, i Nydia Tremoleda, publicat per l'Associació Tossa Solidària per primera vegada l'any 2018. I el 5 de març, l'estrena del documental *La flama que mai s'apaga*, de la productora local El Gamatzem, sota la direcció de Carles Couso Macaya. Amb un gran èxit de públic, ambdós esdeveniments van evidenciar l'extraordinària capillaritat del Pelegrí en l'actual societat tossenca, fent palès que es tracta de quelcom genuïnament identitari, digne d'un acurat estudi antropològic.

En el llibre *Tot caminant amb el Pelegrí. Tossa, el vot d'un poble*, s'hi esmenten publicacions anteriors referides al Pelegrí. Un monogràfic de la revista *Turissa* núm. 19 (juny de 1995), p. 20, també ho recollia. Tanmateix, una de les monografies més antigues dedicada a aquesta qüestió, publicada a Vic el 1935, és obra de mossèn Josep Soler de Morell Ysamat (Barcelona, 1880-1965), prevere beneficiat i organista de Tossa, a on va arribar el 1911.

El 2004 l'il·lustre historiador Josep Maria Ainaud de Lasarte va fer donació a l'Arxiu Municipal de tots els llibres del seu fons personal que estaven vinculats amb Tossa, població on la seva família havia estiuejat durant dècades, i amb la qual ell mateix va estar sempre estretament vinculat, tal com vam tenir ocasió de glossar a la revista comarcal *Quadern de la Selva*, núm. 25, de l'any 2013. Entre aquelles publicacions generosament obsequiades, hi havia un exemplar d'aquest llibre de mossèn Soler de Morell, de 54 pàgines, i amb un pròleg de mossèn Francesc Rabassa Arigós, rector de Santa Coloma de

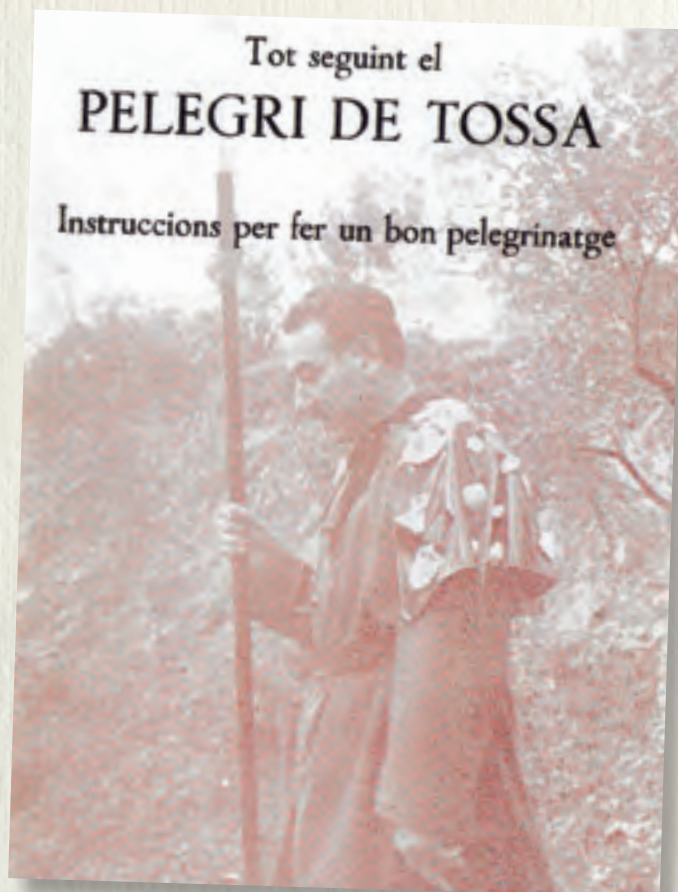
Farners. Es tracta d'un exemplar signat per l'autor el 2 d'abril de 1936 amb una dedicatòria a un dels seus amics, l'insigne periodista, escriptor i polític gironí Carles Rahola Llorens (Cadaqués, 1881-Girona, 1939), afusellat pocs dies abans de l'acabament de la Guerra Civil, la biblioteca del qual fou objecte d'espoli i dispersió aquells dissortats dies. De la lectura de la correspondència entre Carles Rahola i el Dr. Ignasi Melé

i Mn. Soler de Morell, en copsem l'afecte i estima que es tenien mútuament, i el coneixement que l'erudit tenia de la nostra vila, així com de la seva història i tradicions.

Aquesta publicació de mossèn Soler de Morell és el resultat d'un treball previ redactat el 1928 i guanyador del Certamen Literari organitzat l'estiu d'aquell any pel grup Farnés de la Unió Diocesana de Joves Cristians de Girona, celebrat a Santa Coloma de Farners el 13 d'agost de 1933. Entremig, el panorama polític del país amb l'adveniment de la Segona República va determinar l'Ajuntament a posar distància respecte de la celebració dels actes, tot i que per respecte a la tradició i atès el seu arrelament popular hi col·laborava, com s'encarrega d'annotar l'autor a la pàgina 38. L'explicació de la tradició ocupa unes 25 pàgines, després venen unes notes d'actualitat (d'aleshores), i per acabar va incloure un apèndix que incorpora la «Pregària a la Verge dels Socors», i la «Cançó dels pelegrins», ambdues composicions escrites pel poeta Manuel Vilà Dalmau, a qui el Centre d'Estudis Tossencs ha dedicat la seva darrera monografia, *El poeta amarat*

Tossa,
el Vot del Poble

gener de 2003

TOT CAMINANT AMB EL PELEGRÍ
Tossa, el vot d'un poble.

Assumpta Margenats
Vicenç Gascon
Núria Tremoleda

de Tossa. Antologia d'obra i vida de Manuel Vilà Dalmau (Manlleu 1887-Tossa 1954), que és el número 18 de la col·lecció Quadern d'Estudis Tossencs.

El llibre de mossèn Soler de Morell és la primera constància escrita d'aquestes dues poesies, tan lligades a les més pures i arrelades tradicions tossenques. Manuel Vilà va fer la lletra de la «Pregària a la Verge dels Socors» per ser cantada amb la melodia que el mestre Lluís Millet va compondre per a la pregària a la Verge del Remei, adaptant la lletra a la vila de Tossa (la Verge del Socors i els soferts pescadors). Pel que fa a la «Cançó dels pelegrins», tot indica que es va cantar per primera vegada l'any 1935, coincidint amb la presència del bisbe de Girona. Segons va deixar dit i escrit Josep Vilà Roca, fill del poeta, el seu pare va demanar al mestre Amadeu Vives, amb qui havia fet amistat a les tertúlies de l'hotel Colón de Barcelona, que la musicés. La guerra va estroncar la idea, i entretant insinuà cantar-la amb la música de «La Balanguera». Uns anys més tard, el mestre Francesc Civilli va posar l'actual música. Des de fa molts anys,

TOT CAMINANT AMB EL PELEGRÍ
Tossa, el vot d'un poble.

Assumpta Margenats
Vicenç Gascon
Núria Tremoleda

Portada de l'exemplar mecanografiat propietat de Manel Fàbregas Pereferer

a la missa del Cantar, la Coral Tossenca canta les dues últimes estrofes, escaients per a aquest moment, amb la tonada de «La Balanguera».

Un cop s'ha complert el vot, a la Capella del Socors s'entona la «Cançó dels Pelegrins» amb la melodia de Francesc Civil, i es canten totes les estrofes, començant per les tres primeres: És la poesia de Manuel Vilà més coneguda a Tossa, aquella que fa brollar emocions i sentiments: «de respecte pels grans, compromís transmès als fills, prometes secretament guardades, sentiment de poble, record pels que pateixen desgràcies, empena als que mantenen il·lusions, perfum de mel i romaní, música evocadora, respecte per la fe, pels Sants i pels morts, religiositat humana, orgull d'haver complert. "Tossa és per sobre tots els mons", no en el sentit de comparar-se amb ningú, sinó d'identificar-se i autoestimar-se

com a poble», ha escrit Fidel Aromir Masaguer a la recent monografia dedicada al poeta.

A banda de l'edició impresa del llibre de mossèn Soler de Morell, i potser perquè se'n va exhaurir l'edició, el prevere en va fer unes còpies mecanografiades que va repartir entre algunes amistats. A l'Arxiu conservem una fotocòpia d'un d'aquests exemplars, però no està dedicat. Mentre preparàvem l'edició d'aquest Programa, Assumpta Margenats Llobet ens ha fet saber que a casa seva disposa d'un exemplar original d'aquests, heretat del fotògraf Manel Fàbregas Pereferer, a qui l'autor li va dedicar, a una edat avançada, l'any 1963.

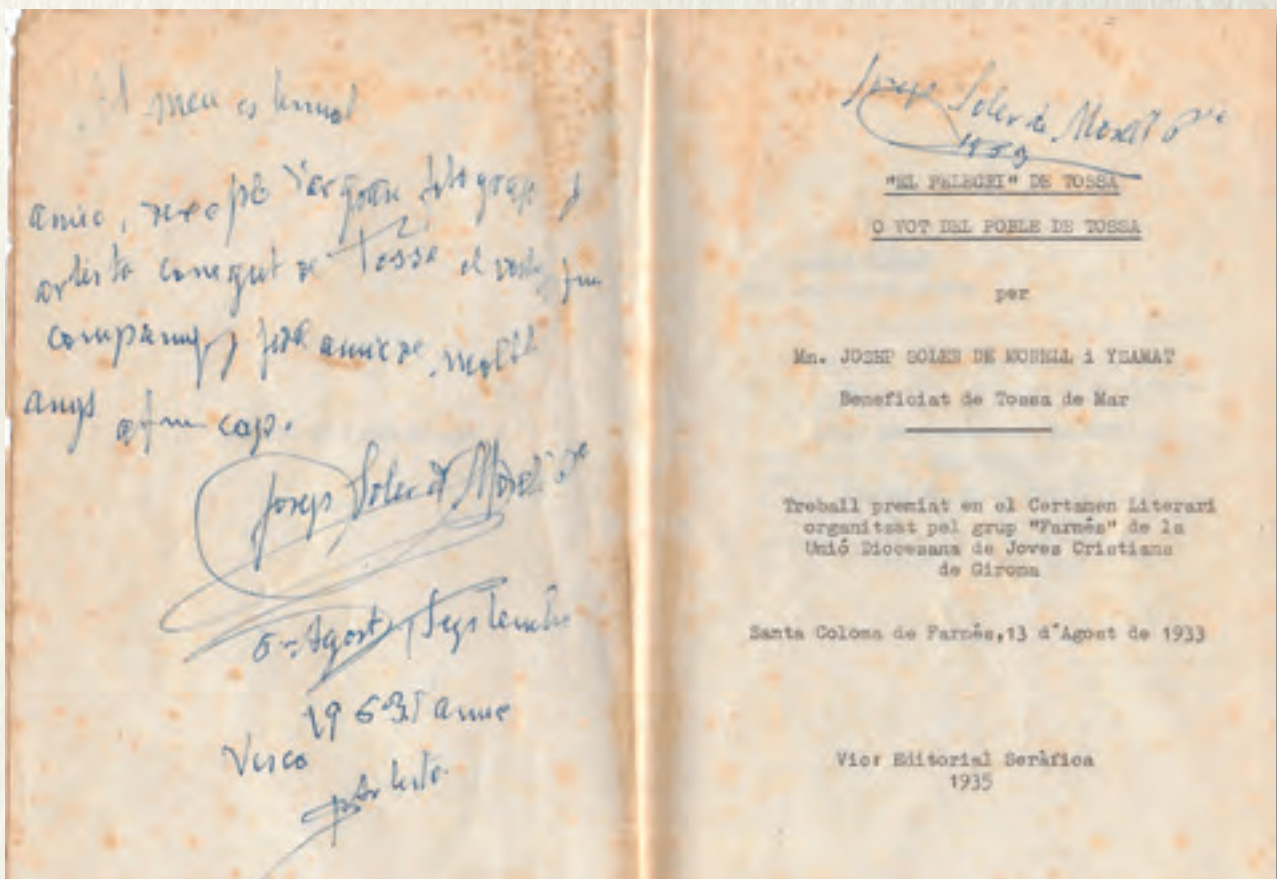
Atès que es tracta d'una publicació antiga, totalment exhaurida i descatalogada, només localitzable de tant en tant en mercats de vell, ens

ha semblat oportú d'aprofitar la propera celebració del norantè aniversari de la seva publicació, per reproduir-la a manera de reedició, inserida en aquest Programa de Festa Major de Sant Vicenç 2024. Si en aquella edició a la portada hi apareixia el retrat de Baltasar Blanquet Fonalledas que fou Pelegrí el 1925, aquí us oferim una imatge sublim del fotògraf colomenc David Rueda, presa en el transcurs d'un dels pelegrinatges més singulars i complicats, el del gener de 2021, en plena onada pandèmica de la Covid-19. El Pare Pelegrí d'aquell any, Jaume Gotarra Baltrons, va donar fidel compliment del Vot assistit en la distància per tan sols sis acompanyants, superant tota mena d'entrebancs sanitaris i administratius interposats per buròcrates sapastres d'instàncies superiors que ignoraven la realitat. I per acabar, a la contraportada, hem inclòs una fotografia de la teiera encesa a la muralla del carrer des Portal. Amb el foc com a símbol de la llum i la purificació cloem aquest Programa, enguany dedicat a la nostra tradició més afermada.

David Moré Aguirre
Arxiver municipal

Foto de Carles Rahola enviada a Mn. Josep Soler de Morell. Arxiu Municipal de Tossa. Fons Mn. Josep Soler de Morell

Primeres pàgines de l'exemplar mecanografiat obsequiat per Mn. Josep Soler de Morell a Manel Fàbregas Pere Ferrer

BINOMI

CONSULTING

ASSESSORIA FISCAL - COMPTABLE - LABORAL
JURIDIC MERCANTIL I ASSEGURANCES

GIRONA
C/ Bonastruc de Porta, 20 · 6ena planta 17001
Tel. 972 226 444 Fax: 972 222 760

LLORET DE MAR
Rbla. Romà Barnés, 11 - 1r
Tel. 972 371 128 Fax: 972 367 128

Golden
Hotels & Experiences

Tossa de Mar · Pineda de Mar · Sitges
www.goldenhoteles.com

GRUP PRATS
609 23 43 70
www.grup-prats.com

La cocina de tus sueños
está a solo una llamada de distancia con
Grup Prats

AUTOESCOLA
TOSSA

C/ Sant Sebastià, 2
Tel/Fax: 972 34 04 86
Mòb: 610 055 124
17320 TOSSA DE MAR
Girona

VICO
ENERGIA DEL DOMICILI

**TRANSFORMEM
KILOVATS EN
KILOESTALVIS**

LA TEVA FAMILIA ASSESSORADA
EN EL SECTOR ENERGETIC

**¡Properament
obrim oficina a
Tossa!**

cesar.morales@vicofinanzas.com
611 74 52 76
@VICOAPPICIAL

PROGRAMA D'ACTIVITATS

FESTA MAJOR D'HIVERN, SANT VICENÇ 2024

DISSABTE 20 DE GENER

SANT SEBASTIÀ

07:00 h

Església Parroquial

Missa en honor de Sant Sebastià, "El Cantar". Seguidament, processó i acomiadament del Pelegrí. (Tot l'acte, en directe per TV TOSSA).

DIUMENGE 21 DE GENER

18:45 h

Antic Hospital de Sant Miquel (Casa de Cultura)

Arribada del Pelegrí.

Seguidament, solemne processó de rebuda al Pelegrí. A la capella del Socors es donarà compliment del Vot de Poble. L'acompanyament de la processó anirà a càrrec de la Cobla La Flama de Farners.

DILLUNS 22 DE GENER

SANT VICENÇ, PATRÓ DE LA VILA

12:00 h

Església Parroquial

Ofici solemne en honor a Sant Vicenç amb acompanyament de la Cobla La Principal de la Bisbal.

13:00 h

Plaça de l'Església

Sardanes amb la Cobla La Principal de la Bisbal.

17:00 h

Avinguda de Catalunya

Fira d'atraccions infantils (del 22 al 29 de gener).

17:00 h

Envelat de la Platja Gran

Concert líric de Festa Major amb la Cobla La Principal de la Bisbal.

18:45 h

Envelat de la Platja Gran

Ball de Festa Major amb la Cobla-Orquestra Principal de la Bisbal.

DIMARTS 23 DE GENER

SANT RAMON DE PENYAFORT, COPATRO DE TOSSA

12:00 h

A la Creu de Sant Ramon de Penyafort, a la Mar Menuda.

Ofici solemne en honor al Sant. (En cas de pluja, l'Ofici es farà a l'Església Parroquial de Sant Vicenç).

DIVENDRES 26 DE GENER

17:00 h

Biblioteca Municipal Manuel Vilà i Dalmau

Hora del conte: Espectacle en clau de clown, "Què és això d'un llibre?" amb **Alquímia Musical**.

La protagonista de la història va descobrir què és un llibre i ho fa des de la curiositat i la sorpresa a partir d'una proposta escènica creativa, lúdica i divertida que busca sempre la complicitat del públic menut.

L'espectacle està adreçat a infants de 3 a 8 anys.

A partir de les 22:00 h
a l'Envelat de la Platja Gran

BARRAQUES 2024

NIT DE METALL + NIT DE TRAP / DRILL

23.00 h Concert de Quim Mandado (ex Sangtraït).

01:00 h Concert de Whipping, metall 100% tossenc

03:00 h Isatheflow + DJ Wavelael

Entrada gratuïta

DISSABTE 27 DE GENER

12:00 h

Envelat de la Platja Gran

Diversió infantil amb el grup **"Els Trambòtics"**

Activitat familiar gratuïta.

16:00 h i 18:00 h

Espai Francisco Colomer

Cata Còctel "Paradís Blau"

L'experiència sensorial líquida de Tossa de Mar. Contacte: Eva Llopart T. 673561886

Places limitades. Preu: 20 €

17:00 h

Edifici La Nau

Presentació del llibre **"La Vila de Tossa a mitjans del segle XVIII segons el capbreu de 1739-1741"**, obra de Mario Zucchitello Gilioli, Historiador. Quadern d'Estudis Tossencs. Núm. 19. Vol. I i II. La presentació anirà a càrrec de: Dra. Rosa Congost, Catedràtica d'Història econòmica de la Universitat de Girona; Sr. David Moré Aguirre, Arxiver de Tossa, i del propi autor, Dr. Mario Zucchitello Gilioli. Edita: Centre d'Estudis Tossencs, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tossa, la Diputació de Girona i l'IRMU.

19:00 h

Casa de Cultura

Presentació de l'exposició **"S.O.S"**. Obra recent de **Josep Puig Valls**.

La presentació anirà a càrrec de la Sra. Glòria Bosch Mir, Historiadora de l'Art, Crítica d'Art

i investigadora; i del propi autor, Sr. Josep Puig Valls.

A partir de les 22:00 h a l'Envelat de la Platja Gran

BARRAQUES 2024

23:00 h

Actuació de DIVERSIONES.

Les entrades pel concert de **Diversiones** es podran adquirir a la Casa de Cultura, (Av. Pelegrí, 8, T. 972 34 09 05) en horari de dilluns a divendres de 10:00 h a 13:00 h i de 16:00 h a 19:00 h, o bé, a través de: www.entropolis.com.

01:00 h

DJ Bulma Beat

03:00 h DJ Rave

DIUMENGE 28 DE GENER

13:30 h

a l'Envelat de la Platja Gran

DINAR POPULAR

El dinar anirà a càrrec de l'Associació de la Cuina Tradicional Tossenca.

Preu adults: 15 € - Jubilats i infants fins a 12 anys: 8 €

Els tiquets del dinar popular es podran adquirir a la Casa de Cultura, (Av. Pelegrí, 8, T. 972 34 09 05) en horari de dilluns a divendres de 10:00 h a 13:00 h i de 16:00 h a 19:00 h.

18:00 h

a l'Envelat de la Platja Gran

HORA DE TEATRE

"HITCHCOCK" (La Comèdia) de Mònica Pérez Blázquez. Amb els actors Mònica Pérez i Jordi Rius (si els has vist a Crackòvia, Polònia, Homozapping, La que se avecina... no veure'ls aquí, seria un crim!).

Preu únic: 5 €

Les entrades per veure l'obra de teatre, es podran adquirir a la Casa de Cultura (Av. Pelegrí, 8, T. 972 34 09 05), en horari de dilluns a divendres de 10:00 h a 13:00 h i de 16:00 h a 19:00 h, o bé, a través de: www.entropolis.com.

TALLER MECÁNICO

NUESTROS SERVICIOS

- ✓ MANTENIMIENTO
- ✓ PRE-ITV
- ✓ REPARACIONES
- ✓ NEUMÁTICOS
- ✓ REVISIONES
- ✓ ELECTRICIDAD
- ✓ DIAGNOSIS
- ✓ CAMBIO DE ACEITE
- ✓ BATERIAS
- ✓ FRENSOS
- ✓ SUSPENSIONES
- ✓ Y MUCHO MÁS!

CALIDAD · PRECIO · SERVICIO

 Carrer Aragó, 7 - Local 1-2
 Tossa de Mar - 17202 - Girona

 www.rocarcar.com

 +34 972 34 07 61

Preservem l'aigua, un recurs essencial **Agbar**

La teua col·laboració és fonamental per fer un consum responsable de l'aigua davant la greu situació de sequera. Per aquest motiu, **et proposem diversos consells d'estalvi**, perquè cada gota compta ara més que mai.

El consum responsable comença a casa i cada gota que estalviis serà una gota més per al planeta.

 Consulta aquí els consells Agbar

@agbarclients.cat
 @AGBARclients
 @agbarcat

Peixateria Salvador

Peixateria

Peix Fresc | Marisc | Bacallameria | Congelats
Viver Llagoles | Plats Preparats

Rambla Pau Casals, 4 Telf: 972 34 07 61
 Tossa de Mar (Costa Brava)

FRUITES VIDAL
TRESSERRAS

C/ Puig Gros, 3-5 - 17320 TOSSA DE MAR (Girona)
 Telf. 972 34 04 74 · 653 635 564
fruitesvidal@fruitesvidal.es

Carns Agnès Arbat
Criança Pròpia des de 1982

carnisseria
xarcuteria
plats cuinats

C/ Escultor Marès, 7 - 17320 Tossa de Mar
 Telf. 972 340 555

¿Gestionar les factures del teu negoci en una mateixa app?

POSEM TOTA L'ENERGIA A LA TEUA MÀ

@VICOAPPFICIAL
oscar.moreles@vicofrances.com
 689 74 52 96

FARMÀCIA Capell

Bona festa d'hivern!

Rambla Pau Casals, 12 Baixos 6-7
 17320 TOSSA DE MAR
 Telf: 972340206
farmaciasarambla@gmail.com

J. Soler de Morell, Prev.

*Al il·lustre literat i amic Sr. D.
Carles Padrola amb tot l'afecte
i respecte considerat de son afec-
tós amic J. Soler de Morell*
L. Soler de Morell
Tossa 2-11-1936
•EL PELEGRI• DE TOSSA

“EL PELEGRI”
DE TOSSA

Dedicatòria

Mare meua! Maria Gràcia Ignasi i Ventallà

*Mare meua! Deu del bregal al fossar feres la meua
guia i la qui m'ensenyàreu la virtut i el treball.*

*Alieu, doncs, les primícies d'aquest humil treball an
delicat record i pagora d'agraïment i de veneració, en-
sena, a la qui feu mare cristiana i Obrera Major de la
Parroquia de Sant Vicenç Martí, i entusiasta alma-
dora dels tradicionals costums de la somosa Vila de
Tossa de Mar.*

PROEMI

Una cristiana i bella tradició de la noble i riallera
Vila de Tossa ha vingut perpetuant-se des de fa se-
gles, tant en anys de bonança com en èpoques de
calamitats i vicissituds de tota mena: la tramesa del
seu Pelegrí, que cada any completa el vot de la Vila,
de visitar l'Ermita de Sant Sebastià de la ciutat de
de Santa Coloma de Farnès.

La sortida de Tossa, de bon matí, el dia de Sant
Sebastià; l'arribada carinyosa que tot el poble de
Santa Coloma fa al Parc Pelegrí, cap al tard del
mateix dia; els bells costums del camí observats reli-
giosament fins avui; la solemne processó; el retorn
a Tossa; en fi, tots els detalls del compliment anual
del Vot de Tossa, estan arxivats en les pàgines
d'aquest llibret, amorosament escrit per Mn. Josep
Soler de Morell.

L'autor d'aquest llibre és sobradament conegut.
Concedidor de les belles arts, pacient rebuscador dels
records del passat, fidel observador de la vida pre-
sent, Mn. Soler de Morell, ha arxivat per modèl del
dibuix, de la pintura o de la impremta tota la histò-
ria de Tossa, la que estava gravada en els mòdics

de l'època romana o esculpida en les portalsades,
finestrals i ferros vells de les seves cases i la que
es viu, avui dia, en els seus carrers florits i en les
seves cases lluminoses.

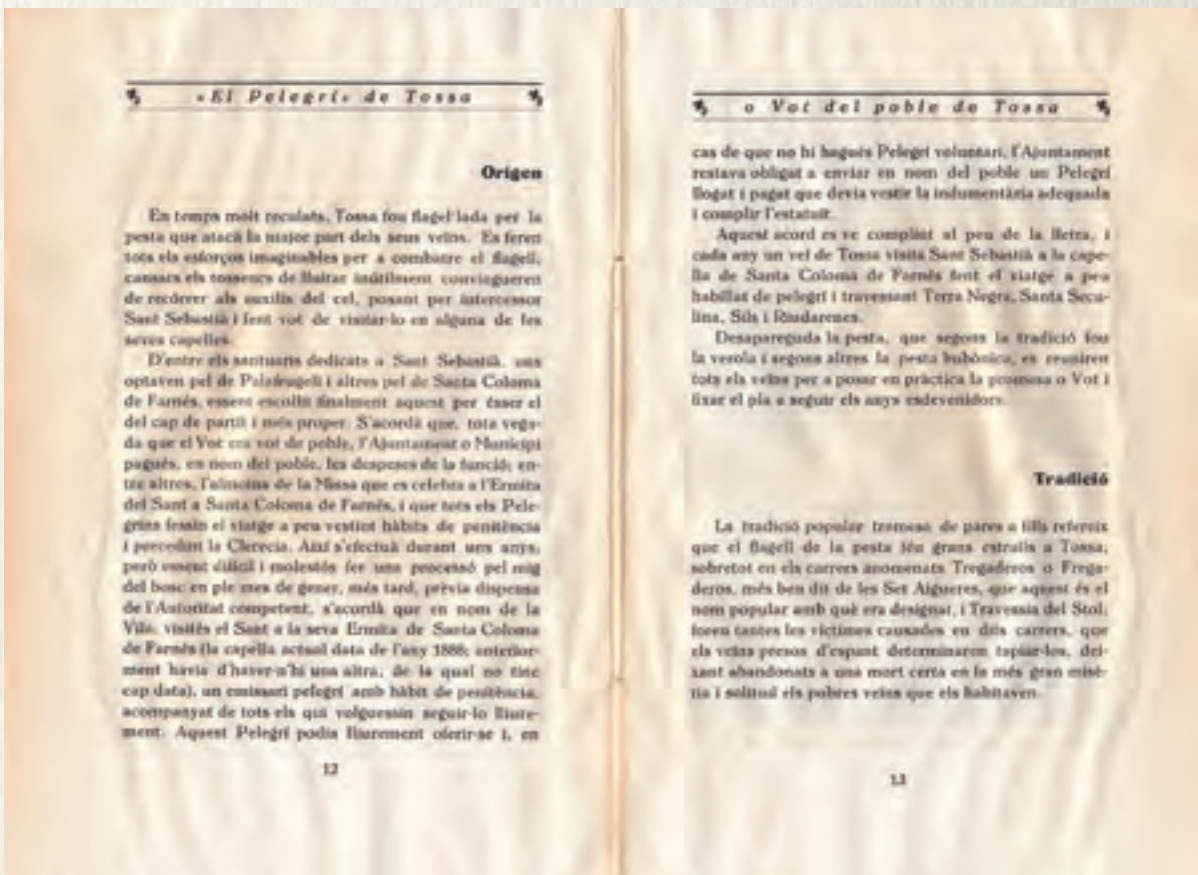
Entra, doncs, lector, a les pàgines d'aquest llibre,
confiat que hi trobaràs la història suggestiva d'una
tradició que emblema la cristiana i somosa Vila de
Tossa.

FRANCESC RABASSA,
RECTOR DE SANTA COLOMA DE FARNÉS.

Advertiment al lector

EL VOT DEL POBLE o Festa de Sant Sebastià és
un dels costums més remarcables de Catalunya. Acce-
dint a precs d'amics dono a la impremta la història
d'aquest costum, esperant poder recollir, amb temps i
paciència, la història de tots els costums (que per dis-
sort ràpidament s'estanent) i, una volta acabats,
donar-los a la llum per a mantenir el record de les tra-
dicions religioses i contribuir amb el que pugui a la his-
tòria de la Vila de Tossa.

Prengui el lector amb benevolença aquest escrit,
cupsat de viva veu dels fills i veïns de la Vila de Tossa,
en el qual descriu, amb tota senzillesa, el costum
VOT DEL PELEGRÍ que he viscut durant 25 anys.
Déu vulgui que aquest modest treball serveixi d'estí-
mul per al manteniment i perpetuació de la cristiana
tradició.

Notes

Admesa aquesta tradició, cal admetre també que a finals del segle XIV ja existia el Carrer de les Set Aigueries, avui Fregadero, i la Travessia del Stol, i per consegüent també el Carrer del Stol; i això és el més raonable, puix sempre he cregut que, en abandonar els romans les seves possessions, havien edificat no solament una casa o vil·la, sinó també altres cases a Tenton voltant la muntanya, fins a arribar al Codolar—port natural—passant per la Roqueta. Judico que dites edificacions són tan o més antigues que les existents a la Vila Vella; així ho indiquen llur construcció i situació i les característiques de les parets de tàpia i les vertents de les teulades.

La tradició també refereix que, al bell fort de la pesta i quan més gran era la mortalitat, una dona enverada i espantada fugia de la Vila i que, en arribar al lloc anomenat Creu del Mas Serra, se li aparegué una altra dona que la confortà amb paraules amoroses i compassives, dient-li que tot seguit retornés a la Vila i que posés un xai escorxat a la torre més alta dita del Codolar i que així els veïns podrien saber d'on venia la pesta malstruga, ja que el xai es tornaria negre del cantó d'on ve la infecció, afegint-li que havien de pregar i fer penitència davant de la imatge de Sant Sebastià que

Imatge de Sant Sebastià encoronada del nírculo

estava arreconada darrera la porta de l'Església Parroquial de la Vila Vella.

Una altra versió del fet senyala com a aparegut un home en lloc d'una dona, afegint-hi que, per tal que el Sr. Rector prestés fe a la dita dona, l'aparegut deixà marcada la seva mà sota la caputxa de la dona fugitiva.

Aquesta imatge fins llavors abandonada, fou objecte de culte i veneració de part dels tossencs, que la col·locaren al mateix lloc on és avui l'altar de Sant Sebastià. Dita imatge, en ésser construït el nou temple Parroquial, fou substituïda per l'actual feta a proporció del nou altar aixecat en honor de Sant Sebastià, quedant l'antiga depositada a casa de l'obrer Sr. Darder.

L'antiga imatge, abans oblidada, era del vot del poble no sols fou honorada sinó fins i tot portada en processó dament el tabernacle. Ara resta altra volta amagada i, segurament, ignorada o desconeguda de molts tossencs. No obstant, era més apropiada que l'actual que representa el Sant com a soldat romà, mentre l'altra el representa en el moment del martiri i té al seu favor la tradició del prodigi.

Imatge que va en el Tabernacle

El «Pelegrí» de Tossa

Indumentària del pelegrí

L'habit del pelegrí és un gambeto o abric de poca llargà de color torrat o de caputxí, cordat amb botons grossos i una valosta o esclavina impermeable estrellada de petxines i medalles, o com se sol dir vulgarment: encastada de pampallanes; ceanyit amb cometa de color negre, calçant espadnyes i polaines o budes; cobreix el cap un barret d'ala gitada en pla per la part del davant amb una grossa petxina encastada; complementa la indumentària el característic bordó o bordó que porta penjada la carbaneta i uns rosaris. Riguts als braços de la creu que corona el bordó. Fins ara guardava dutant tot l'any, com a dispositiu en nom de l'Ajuntament, el Síndic (habit del pelegrí, D'ençà de l'adveniment del nou règim polític, és el Sr. Rector qui custodia el vestit. El Pelegrí, habilitat de la manera descrita i representant autoritzat de tot un poble, en complir el Vot de Tossa a Santa Coloma de Farnés, pren un gran relleu i s'atreu l'admiració i el respecte dels pobles que travessa i representa a més d'una manera. Viva l'identitat de creences i de sentiments cristians dels pobles de veua mar i de la plana.

El Pare Pelegrí és autòmat indiscutida davant dels devots que el segueixen i acompanyen i els quals deu emparar en qualsevol necessitat i si ho creu convenient, pot reclamar, en nom del poble a qui representa, l'auxili de les Autoritats.

18

o Vot del poble de Tossa

Pelegrí amb la indumentària

19

El «Pelegrí» de Tossa

Qui pot ésser pelegrí

Tots els homes fills de la Vila de Tossa i tots els veïns, encara que no siguin nats a Tossa, poden ésser pelegrins. Els fills de Tossa ho poden ésser encara que hagin aixecat llar domicili. Les dones en resten exclòses, però tenen dret a fer-se representar per un home a qui contracten per a complir una promesa; és a dir, segons l'expressió popular, poden FER UN PELEGRÍ. Tant homes com dones, fills o no de la Vila, poden ésser seguidors o acompanyants del Pelegrí.

Cal notar que té preferència sempre el Pelegrí voluntari o devot qui personalment compleix la seva promesa, sobre tot altre Pelegrí bogat o que compleix en nom d'altre persona.

Has estat pelegrins homes de tots els estaments socials: batlle, jutge, mestre d'escola, sacerdots, propietaris, pescadors, obrers, no es reconeix privilegi de cap mena.

Elecció del Pelegrí

En l'elecció del Pare Pelegrí és natural que hi intervingui el Múnicipi i el Sr. Rector; el Vot té caràcter religiós i públic. L'Ajuntament és representat pel conseller Síndic, el qual, quan les Autoritats van de comú acord, si té ja alguna persona que voluntàriament es presta a fer

20

o Vot del poble de Tossa

de Pelegrí, perquè ha fet personalment promesa, unes setmanes abans de la diada de Sant Sebastià es posarà en relació amb el Sr. Rector per si aquest també tinguda Pelegrí. Quan es doni el cas que les dues autoritats en tinguessin, se n'escollirà un deixant l'altre per l'any següent. El Síndic, d'acord ja amb el Sr. Rector, a la sessió penúltima precedent la diada de la festa, ha de fer avinent a la Corporació Municipal que té ja Pelegrí voluntari per a complir el Vot del poble, mantenint però reserva inviolable sobre el nom de la persona escollida. Quan manca qui voluntàriament vulgui fer de Pelegrí —cas raríssim— cal cercar-ne un que vulgui fer-ho mitjançant retifacció. El dia anterior a la festa, el Secretari del Múnicipi extén el passaport que signa el Batlle i deu ésser presentat a Sta. Coloma de Farnés. (Actualment l'Ajuntament lliura el passaport i el darrí-ffo, ensen l'elecció i tot el testament cosa del Sr. Rector).

Curiositat dels veïns

Posades d'acord les autoritats eclesiàstica i civil sobre la persona del Pelegrí, es comprometem a mantenir el seu nom dintre el secret més estricte.

Això naturalment, com sol succeir sempre que una cosa es manté secreta, excita la curiositat de la gent i fa que s'apel·li a tots els mitjans per tal de descobrir qui serà el Pelegrí de l'any. Fa goig de veure com uns dies abans del compliment del Vot els curiosos vigüen a

21

El «Pelegrí» de Tossa

tothora la casa del Síndic per tal de descobrir quina persona va a cercar-hi l'habit de Pelegrí, que com hem dit, aquell té en dipòsit. També se sol passar llista de totes les persones o famílies que han estat gwerment malaltes durant l'any i que, per tant, poden haver fet prometença de complir el Vot. I els noms corren de boca en boca i de casa en casa, des a cas d'orella i els pelegrins es multipliquen, fins a quinze o vint, i així res té d'extrauy que se n'atribi a endevinar algun.

Preparatius del que ha d'ésser Pelegrí

La persona que ha de fer de Pelegrí, unes quantes setmanes abans, es prepara amb tota reserva, repassant en primer lloc la doctrina, o sia les oracions, oferiment i misteri del Sant Rosari, per tal de sortir airots tota vegada que és ell qui l'ha de dirigir. Si no està acostumat a caminar, s'estrena fest llargues caminades. També es procura en bon nombre d'escollides petxines, que algúns anomenen paupallines, per a donar-les als veïns de Santa Coloma de Farnés, que les agraisen i li donen pinçons toerats. Les petxinetes, per haver estat donades pel Pare Pelegrí, són guardades i reverenciades com a cosa religiosa. No es descuida ni d'un bon sarró per tota la minestra d'esmorzar i dinar ni de la típica botella de curo pel vi.

22

o Vot del poble de Tossa

Facena de l'Església parroquial de Tossa

23

«El Pelegrí» de Tossa

Rúbriques que en l'actualitat s'observen en la diada de Sant Sebastià

El dia de Sant Sebastià, de bon matí, el Pare Pelegrí vestit de penitència, acompanyat dels rucous dels dos sexes, fa cap a l'Església Parroquial on reben els Santa Sacraments de Penitència i Eucaristia, a les sis vesitres laltar de Sant Sebastià, que és el primer a mà esquerra del temple parroquial.

A les sis comença l'ofici, que sol cantar el senyor Rector, al qual assisteix en mig del Batlle i del Síndic, en el banc del costat de l'Epístola, el Pelegrí, i ocupen el banc de la part de l'Evangeli els Obrers de laltar de Sant Sebastià. (Aquests últims anys, després de l'adveniment de la República no han assistit els representants del Manicopi, ocupant el seu banc els Obrers amb el Pelegrí. Abans de l'ofertori el celebrant adreça un sermó als Pelegrins donant instruccions, consells i advertències per a que compleixin religiosament el Vot que han fet. Acabat el sermó, el celebrant pren la reliquia del Sant de damunt l'altar donant-la a besar solament al Pelegrí, Autocitats i Obrers.

24

o Vot del poble de Tossa

Altar de Sant Sebastià

25

Processó de Sant Sebastià

Finalitzat el Sacrifici de la Missa, la imatge de Sant Sebastià i el Peregrí són acompanyats en processó a la Capella de la Verge dels Socors, seguint el curs de costum. Precedeix la creu alçada, els gamarons de color vermell, si hi ha voluntaris per a portar-los, següent els devots, la bandera del Sant, els romeros i el Tabernacle amb la imatge de Sant Sebastià vestit de militar romà, adornat el casc amb grosses plomes, il·luminat el Tabernacle per quatre fanals i adornat amb quatre angelets; següent els Obrers i la Clerecia, tantcant la processó el Peregrí, Batlle i Síndic acompanyats de l'agutail. (Actualment per no assistir-hi les Autoritats Municipals, tanquen la processó els Obrers i el Peregrí). Durant el curs de la processó, els clergues canten l'himne de rúbrica.

Capella de la Verge dels Socors

Arribada a la Capella de la Verge dels Socors

El Tabernacle amb la imatge del Sant queda dipositat a la Capella de la Verge dels Socors fins al retorn del Peregrí de Santa Coloma; durant aquest temps el Sant és honorat i venerat pels fidels.

Lliurament del passaport

Entrada la Clerecia a la Capella dels Socors, el Síndic (ara l'Obrer) lliura el passaport al Peregrí, aquest document, extès a favor seu, l'acredita com a delegat de la Vila de Tossa durant la peregrinació; rep també un dinarillo d'or per almoïna de la Missa que se celebra a Santa Coloma a honor i glòria del Sant Màrtir, en compliment del Vol.

Antigament el passaport era redactat així: «Pana aquest Peregrí amb sos acompanyants a complir el Vol. Actualment diu: «Deo N. N. Alcalde Constitucional de la Villa de Tossa certifico: que en el día de la fecha sale de esta Villa para la ciudad de Santa Coloma de Farnés el Peregrino D. N. N. a fin de cumplir el voto que esta población dedica todos los años al glorioso mártir San Sebastián desde tiempo inmemorial.

Espero que las Autoridades civiles y Eclesiásticas de la referida Ciudad de Sta. Coloma se servían referendar este pase. Y para que no le pongan ningún impedimento en el tránsito, antes al contrario le presten los auxilios necesarios, le expido el presente en Tossa a 28 de Enero de... Firmado por el Alcalde.... Sello de la Alcaldía.....».

Rebut el passaport pel Peregrí, el Sr. Rector o el Sacerdot que oficia li dona a besar la relíquia del Sant, que besen també el Batlle, Síndic, Obrers i Clergues, acabant-se la funció besent el Sacerdot amb la relíquia tots els presents. El Peregrí, fent reverència, surt de la capella sol, o acompanyat de l'agutail i es dirigeix a Can Senia —última Casa de la Vila— on esmorxa i de seguida, sol o acompanyat, emprèn el camí fins a Terra Negra on ha de reunir-se amb tots els seus acompanyants o pelegrins.

Temps de penitència

Cada any se celebra a honor del Sant i al seu altar, una solemne norena que acaba la vigília amb el cant de Completes solemnes. És la preparació adequada del temps de penitència, que dura tot el de la peregrinació, o sigui des de que surt fins que retorna a Tossa el Peregrí. Aquest temps de penitència era observat escrupolosament fins fa pocs anys. Surt el Peregrí de la Capella dels Socors, va dóna per finalda la processó,

«El Pelegrí» de Tossa

retornant clerecia i fidels a l'Església Parroquial sòlem-
nament arribats a la parroquia, el Preste al peu de
l'altar de Sant Sebastià dona amb la reliquia la ben-
dició a tots els assistents. I aquest silenci i aquesta
austeritat assíduament eren mantinguts fins al punt d'é-
sser prohibits tots els sarars i divertiments.

Peregrinació

Actualment la peregrinació es pot dir que comença
a Terra Negra, on reunits tots els romeros, el Pelegrí
s'assegura, cridant tres vegades, de que cap no en resta
de resagat. Llavors el Pelegrí, que des d'aquest mo-
ment és anomenat Pare Pelegrí, pren el bordó, es senya
i girant-se de cara al mar, que des d'allà s'albira, el
beneix; després el Pare Pelegrí resa tres Paremestres
un a Sant Sebastià, altre a Sant Vicenç — Patró de la
Parroquia de Tossa — i el tercer a l'Àngel de la Guarda.
Mentre resa està agenollat al mig del camí i de cara al
mar (ora, any 1944, no es resen aquests Paremestres).
Tot seguit el Pare Pelegrí fa les oportunes recoman-
acions per tal que tots els romeros es conduïssin corre-
ctament durant tot el trajecte de la peregrinació: no
entrar si no és per necessitat, no saludar cap tran-
seünt, no entrar en cap casa. A continuació s'ordenen
els pelegrins de tres en tres o de quatre en quatre i el
Pare Pelegrí, tenint el bordó i els rosaris a les mans,
comença el Sant Rosari que es resa tot sencer. (L'any

30

o Vol del poble de Tossa

DESCRITA FOTA PELEGRINA

31

«El Pelegrí» de Tossa

34 s'han resat quatre rosaris sencers a l'auada i un a la
torrada). L'itinerari que se segueix és: can Noguera,
Santa Cecília, mas Carbonell, mas l'molí Poell, la Uo-
na, Aiguamortós, casa Benastres, can Vilas de Dalí,
parant-se al lloc anomenat Terradossos o Terrenos
per dinar. Durant l'acte del dinar s'observa la prohibició
de postar.

Nota de color

L'acte del dinar, en mig del bonic, moltes vegades
nerant, els grups multicolors dels pelegrins, al voltant
dels focs mentre s'escalfen i comenten les peripècies de
la jornada, les hameres que s'escompen, els vestits
i hàbits del Pelegrí, l'alegria i la joia que troquen el
silenci del bonic en una diada quiesc d'hivern, és un
quadre ple de vida, de color i de catalanitat.

Acabat el dinar es reprèn el peregrinatge amb el si-
lenci i recolliment d'abans. El Pare Pelegrí torna a cò-
mencar el Sant Rosari que segueixen els acompanyants
i els devots qui es van aplegant a la peregrinació a mida
que la camí.

Continuació de l'itinerari

Finit el Rosari es resen Paremestres segons la devo-
ció de cada romero (l'any 34 se n'han resat un centenar).
Un xic més enllà dels Terrenos es troben quatre canins

32

o Vol del poble de Tossa

i es segueix el que, abans d'arribar a la carretera de Vi-
dreres, condueix a l'Hostal del Mig de la Granota cap
als pobles de Sís, Mallorquines i Riudarenes.

Tres quilòmetres abans de Santa Colòma es troba
una casa anomenada Can Papefiera, que té un pou al
peu de la porta i els estabants de la qual, pagant, com
se suposa, donen aigua i aïoli als romeros. Per tal que
l'arribada a Santa Colòma sigui al capvespre, es sol fer
aquí una estona de parada.

Entrada a Santa Colòma i rebuda del Pare Pelegrí

Aquests tres últims quilòmetres de carretera que
manquen per arribar a la ciutat terme del pelegrinatge
són els més pesats, però es fan més lleus per la nota
feliçera de la gentada que augmenta gradualment a
l'entorn dels romeros a mesura que s'atancen a Santa
Colòma: mainada, joves amb bicicleta, autos, parelles
de promesos: tots hi acudeixen per veure l'arribada del
Pare Pelegrí i dels seus acompanyants. A Sís i a Ri-
udarenes aquella tarda és considerada com festa, puix
que tothom surt a saludar el pelegrinatge. A Santa Co-
lòma sigüen des del campantar l'arribada del Pelegrí, i
tan bon punt el vesent comencen a trillajar alegrement
les caspines de la Parroquia, a les quals s'unixen de
seguida les de les altres Esglésies i especialment la de
la Capella de Sant Sebastià.

33

El «Pelegrí» de Tossa

A Santa Coloma, el dia de Sant Sebastià es celebren festes que són suspeses tan bon punt es té notícia de l'arribada dels romeus, presidits pel Pare Pelegrí, els quals són rebuts amb mostres de joia i entusiasme cristià pel nombre públic que ha acudit a esperar-los, essent representada l'autoritat civil per dos agutins i rebent la benvinguda del Rev. Sr. Rector i Obrers de la Capella de Sant Sebastià.

Acte següent, el Pare Pelegrí i els romeus es dirigeixen, juntament amb els qui els han rebut, a la Capella del Sant a so d'orquestra; a la porta de la Capella, espera una gran gentada, per a resar el Sant Rosari que mana el Pare Pelegrí, si no es troba massa cansat; en aquest cas el suplèix un sacerdot de la Parròquia. Acabat el Sant Rosari vis fídeli, acompanyats per l'orquestra, canten els goigs del gloriós Sant Sebastià.

Els Obrers de la Capella del Sant, tenint en compte que molts romeus fan el trajecte de 40 quilòmetres a peu i que la llargada del camí necessàriament ha de produir en molts ferides i esgotament de forces, tenen preparat a la Sagristia de la Capella un botiquí amb tot el necessari. En passar el Pare Pelegrí, maldada i gent gran li demanen petaines. En sortir de la Capella de Sant Sebastià fan cap a la Parroquia per la visita al Santíssim Sagrament. Després cadascú va en cerca d'allotjament. Per companyerisme es formen varies colles que es distribueixen per les posades de la ciutat.

o Vol del poble de Tossa

Capella de Sant Sebastià a Santa Coloma de Farnés

El «Pelegrí» de Tossa

Visat del passaport

Mentre els rossesos busquen posada, el Pare Pelegrí, acompanyat d'un agutal (ara, any 1904, per un Obrero de la Capella) i de dos o tres romeus, visita el Sr. Batlle i el Sr. Rector, els quals presenta el passaport perquè el visin i facin constar el compliment del Vol. A més, la lliurament al Sr. Rector de la moneda d'or vell com almoïna de la Missa que el dia següent ha d'ésser celebrada a les sis del vesit a la Capella del Sant i a la qual assisteixen el Pare Pelegrí, els romeus i molts devots. Seguint la consuetud parroquial, de l'almoïna de la Missa se'n reserva una part per una Euna de cera que ha de cremar a honor de Sant Sebastià.

El Sr. Arxiprest posà el següent visat:

«El infrascripto Párroco Arcipreste de Santa Coloma de Farnés.

Certifico que en el día de hoy se ha presentado el Peregrino D. N. N. cumpliendo el voto de la Villa de Tossa.

Y para que conste, líbro la presente en Santa Coloma de Farnés a 29 de enero de 19... firmado y sellado».

També el Batlle de Santa Coloma lliura al Pare Pelegrí un certificat de la seva arribada a la ciutat en compliment del Vol.

o Vol del poble de Tossa

Sopar i nit a Santa Coloma

Quan tots els romeus han trobat posada i fet les diligències i visites als parents i amics, seguint el tradicional costum, es proveeixen de pinçons torrats. No hi ha romeu ni pelegrí per pobre que sigui que no comperi pinçons torrats que solen repartir per les cases que visiten al retorn i als amics, parvats i coneguts de Tossa, els quals els prenen i accepten com a finess i atenció. Els casats, com és natural, adquireixen altres objectes com a record per als seus fillets i la família.

El jovent, que mai no acaba el dia, després de sopar encara dona un tomb per la ciutat; tota, però, solen retirar-se aviat a dormir per tal de recobrar les forces, peix l'endemà cal matinar.

Retorn a Tossa

L'endemà, dia 21 de gener, tothom es dirigeix a les cinc del matí per anar a la Capella de Sant Sebastià i assistir a la Santa Missa que forma part del Vol. Alguns romeus observen la bona consuetud de rebre el Sagrament de l'Eucaristia. Acabada la Missa hi ha benaurats de la imatge de Sant Sebastià i els Obrers, seguint el tradicional costum, distribueixen als cocuar-

El «Pelegrí» de Tossa

El pelegrí de Tossa del Bruc de Sant Joan de Vilatorrada

35

o Vol del poble de Tossa

restis un cassell de les herbes aromàtiques que ornem l'altar i en col·loquen un al cim del bordó del Pare Pelegrí de manera que formi un bell contrast amb la creu, els rosaris i la carbassina.

El camí

El Vol ha estat complet i els romesos tenen llibertat de fer el camí a peu o a cavall fins a arribar a Sils; el Pare Pelegrí ja a peu tot el trajecte fins a Tossa; però cal advertir que si es trobés molt cansat podria també fer com els altres a cavall una part del camí. A Sils s'amorra i s'espera el Pare Pelegrí si ve a peu. En haver estat ensenat s'emprèn la marxa de bell nou, però, a diferència de la vinguda, els pelegrins poden separar-se del camí quan passen prop de les masies a les quals entren i també poden parlar i saludar la gent que troben al pas. Sortint de Sils, el Pare Pelegrí comença altra volta el Rosari, que ara es fa més difícil de recar, puix els romesos estan distrats i tenen ganes de parlar amb la gent coneguda que els aïra al pas; xano xano van desent el camí de la vinguda. Als algunsoixos es-correguts es fa difícil de passar a causa de les mates i bardisses molles que barren el pas; per això alguna vegada es passa per la carretera fent un quart de marrada.

A la tornada no es dina al mateix lloc de l'anada, sinó una mica abans d'arribar al Molí de Can Poch, ans de passar la carretera que va de Llagostera a Vidreres i Sils. Acabat el dinar es repeten el camí fent via cap a la

39

El «Pelegrí» de Tossa

Rectoria de Santa Cecília on es fa parada; el Pare Pelegrí arribat al peu de la porta demana permís per entrar-hi: algú li veu dir «Ave Maria Puríssima», i entretant té un peu damunt el llindar de la porta i l'altre fora; quan la salutació ha estat contestada amb la cristiana resposta: «Sense pecat sou concebuda», demana permís per entrar a la casa seguit de tots els romesos. Observa la mateixa rubrica en totes les cases on entra. El permís mai no ha estat negat fins ara; i en totes les cases són rebuts amb taula parada i ben servida.

A Santa Cecília s'entra a l'Església on el Sr. Rector dóna la benvinguda al Pare Pelegrí i als romesos i tota plegats resen un Pater-noster i tres Avemaries; acte seguit passen a la Rectoria on el Sr. Rector ofereix generosament al Pare Pelegrí i romesos un esplotit i abundant refresc que agraïxen amb sentides paraules els invitats, deixant, abans de marxar, uns grapatets dels clàssics pinyons torrats.

Seguïrem el camí per sota can Canastres per a fer cap a can Noguera, a can Garriga i finalment a can Vidal, avui can Anonir. En totes aquestes cases hi ha taula parada i bon refresc. Els romesos resen un Pater-noster pels difunts de la casa i tres Avemaries.

A totes les cases per on han passat han trobat la taula ben proveïda de pa, fruita, fruites seques, ametlles, «rellanes i vi» al mas Vidal, d'una manera tota particular, la mestressa i les seves filles es desviaen per a servir al Pare Pelegrí i als seus acompanyants. Abans d'entrar a can Vidal, el Pare Pelegrí escampa un parell

40

o Vol del poble de Tossa

de grapatets de pinyons a la mainada que l'espera. A totes les taules hi ha al bell mig un plat o plata buida on els pelegrins disposen pinyons. Sol ésser costum que els veïns dels llocs per on passa el Pare Pelegrí li demanen carcalles, donant-li les gràcies les persones que en reben i oferint-li postres i altres fruites.

Esperant el Pare Pelegrí

A Tossa, des de la sortida del Pare Pelegrí, no es fa més que parlar d'ell i dels seus acompanyants, fent-se tota mena de comentaris sobre una festa i pelegrinatge tan singulars. Les Obreroes noves, que tenen la cura d'aparellar i ornar l'altar major de l'Església Parroquial, s'apressen tant com poden per poder també anar a esperar el Pare Pelegrí. Els primers són sempre la mainada, que van a berenar a can Vidal o Anonir. El jove d'ambdós sexes l'espera passejant per la carretera de Llagostera arribant fins a can Garriga; altres amb bicicleta van i vénen donant noves dels qui troben pel camí. En passar el Pare Pelegrí i els romesos per ca la Rosa i Creu del mas Serra, és albirat per la mainada, que entusiasmada comença a cridar: «Ara, ara, ja es veu el Pare Pelegrí». Llavors tothom es posa en moviment; s'empenyen per acostar-se al Pare Pelegrí qui arriba fatigat recolzant-se en el bordó i fe via cap a can Vidal o Anonir on és rebut pels amos de la casa. Tot

41

El «Pelegrí» de Tossa

seguit després entrada amb la ritual oració: «Ave Maria» i és admès amb tots els romans, els quals, després de recar el Pater noster i tres Avenaries a l'Oratori de la casa, són obsequiats a la sala gran amb un succulent refresc, mentre al delfora la multitud aclama el Pare Pelegrí perquè l'hi atri pènyons.

Entrada i rebuda triomfal a Tossa

El capvespre la majoria dels veïns que no han anat a esperar al Pare Pelegrí s'encominen vers la carretera d'Hostalric o Lloret de Mar i esperen, comentant la festa del dia, el Pare Pelegrí davant la Capella de l'Hospital. Tan bon punt és albirada la comitiva, les campanes de l'Hospital anuncien l'arribada que també festegen amb aiegre trillajar les de la Parròquia i de la Capella dels Socors, i posen en moviment tota la vila. Davant de l'Hospital, espera els pelegrins una cubla que els acompanya, enviat d'una gran gentada de vilatans i forasters, cap a la capella dels Socors, on el Pare Pelegrí resa l'última part del Sant Rosari, i entretant les Autoritats, Obrers i Clerecia amb nombrosos fidels es reuneixen a l'Església Parroquial per assistir a la processó més solemne de totes les que durant l'any es celebren a Tossa.

o Vol del poble de Tossa

La Processó

Cal advertir i recordar al llegidor que la processó de Sant Sebastià, el dia de la sortida del Pare Pelegrí queda suspesa a la Capella de la Verge dels Socors; aquí fou deixat el tabernacle del Sant per a esperar la tornada del pelegrinaje. Arribat el Pare Pelegrí, una volta ha fet el lliurament del passaport visat per les Autoritats Eclesiàstica i Civil de Santa Coloma, es ferra una processó en honor de Sant Sebastià que s'uneix amb la de Sant Vicenç màrtir, patró de la Parròquia, d'on surt aquesta última processó, que es celebra la vigília de la seva festa, per a solemnar l'arribada del Pare Pelegrí.

Sortida de la solemne Processó

Es reuneixen a la casa consual totes les autoritats de la Vila amb el Magisic Ajuntament; a les sis de la tarda fan cap a l'Església Parroquial acompanyats a so d'orquestra, que toca un pas-doble. (Des de l'adveniment de la República les Autoritats no van a la Parròquia). Arribats al llindar de la portalada gran del nostre temple parroquial, són rebuts pel Sr. Rector qui els dona alguna benedicció amb l'incens; entren al temple a so d'orga i pocent seient al presbiteri. Tot seguit la clere-

El «Pelegrí» de Tossa

cia surt de la Sagristia portant el Preste un bell reliquiari de Sant Vicenç. La concurrència d'homens devots és extraordinària, obetot a promeses particulars, i es dona el cas que n'hi ha molts que, no podent assistir-hi, fan promesa de llegar qui hi vagi en nom d'ells, i no solament són els homes qui fan aquesta promesa sinó que també la fan moltes dones, resultant per aquest motiu, molt entrada l'assistència a la processó; per això tothom es dona pressa per trobar brandons o atxes, puix ha succeït haver-se esgotat tota la cera que tenien els adroguers.

Obrer la processó les dues Creus processionals —són dues Creus de plata cisellada d'estil gòtic, obra del segle XV—, seguides els gamfàrens, la bandera del Sant, els devots, Obrers de Sant Sebastià, Clerecia i Ministres portant el Preste la reliquia de Sant Vicenç, i presideixen les Autoritats i l'Ajuntament. Aquesta processó fa el curs contrari de les altres, o sigui surt pel carrer de Sant Teln guardant la mà esquerra, en lloc de la dreta i fa cap a la Capella dels Socors, on esperen altres devots amb brandons i atxes per ajustar-s'hi. A la Capella dels Socors, on espera el Pare Pelegrí, hi entren només els Obrers la Clerecia i les Autoritats.

o Vol del poble de Tossa

Devolució del passaport visat

Entrades les Autoritats a la Capella, el Síndic (ara l'Obrer), avança vers el Pare Pelegrí qui li lliura el passaport visat per les Autoritats de Santa Coloma. El Síndic llegeix el document i en veu alta i forta notifica al poble allà present que el Vol ha estat complet, amb aquestes paraules: «EL VOT ESTA COMPLERT». Tot seguit el Pare Pelegrí, els romans, els Obrers, Autoritats i Clergues veneren la reliquia de Sant Vicenç.

Sortida dels Socors vers la Plaça de la Constitució o d'En Ferro

Immediatament es fessen les dues processons. La primera va precedida de la Creu de plata, gamfàrens, bandera i tabernacle de Sant Sebastià que havia frons a la Capella dels Socors, els pelegrins i Obrers de Sant Sebastià que tanquen aquesta processó. Segueix la segona, o sia la de Sant Vicenç, que és precedida per la Creu processional de plata daurada, i està fessada per l'orquestra, banderes i una interminable corna de fidels amb atxes o brandons, clergues, ministres, portant el Preste la reliquia de Sant Vicenç, Autoritats, Obrers de la Parròquia i el Pare Pelegrí ocupant el lloc de dia-

El «Pelegrí» de Tossa

stació i hincó entre el Sr. Batlle i el Síndic (avui entre els Obrers). Cal notar que les pelegrines formen a la processó de Sant Sebastià, darrera els Obrers que la presideixen.

Arribat el Preste al llindar de la Capella dels Socors, entona el TEBUBI. La processó passa per les principals places i carrers de la Vila. A la Vila Vella, voltada per les muralles medievals, els carrers i principalment la Placeta d'en Ferro ofereixen un magnífic espectacle. La majoria de llurs cases són habitades per pescadors, els quals engaliten i il·luminen els carrers, finestres i portals de les cases amb els llums de què es serveixen per amir a l'encesa; acortils, benina, petroli, ciris, candelers, etc. Les muralles de la Vila Vella il·luminades amb les teixes que abans anaven els pescadors, prenen un to vermellenc, amb la esplendor de les teies de flama bellugadissa i fumosa, i produeixen un efecte meravellós i fantàstic que recorda els temps medievals.

Causa una pregona impressió a l'espectador, fins si és desprecupat en matèria religiosa, el veure la fe, recolliment i seriositat amb què molts pescadors i treballadors lluitats assisteixen a la processó, per tal de complir la seva promesa o vot que han fet, ja pergut per intercessió del Sant s'han salvat d'un naufragi o temporal que els sobrepujà mentre pescaven, ja perquè ells o algun membre de llur família han retrobat la salut invocant al Sant, o per altres motius i fins pietosos i espirituals.

Al pas de la imatge de Sant Sebastià i de la reliquia

45

o Vot del poble de Tossa

de Sant Vicenç, les mares alceu els fillots que tenen als braços i els presenten i ofereixen al Sant a fi que siguin guardats i guarits de tota malaltia.

Entrada al Temple Parroquial

L'entusiasme del poble i dels devots crida i esclata de manera extraordinària en arribar al grandios i magnífic Temple Parroquial. L'Església és ornada amb totes les gales de festa major i amb tota mena de flor i plerament il·luminada. L'esclatant entusiasme dels fidels, dels forasters i curiosos; les harmonies de l'orgue i de l'orgue; el remoreig dels fidels devots que entren en dues files de llans vers el presbiteri; el cant de la clerecía; tot això produeix una emoció tan intensa i tan forta, que sols qui l'ha viscuda pot explicar-la. Els cants i les harmonies duren mentre la processó va entrant a l'Església i fins que la reliquia del Sant és col·locada al lloc d'honor a l'altar major. Fins fa pocs anys, es cantaven immediatament Completes solenns per ésser la vigília de Sant Vicenç, Patró de la Parroquia; ara les Completes són substituïdes per sermó. La festa s'acaba amb els goigs cantats per tot el poble amb acompanyament d'orquestra. El Sr. Rector aconduïa les Autoritats i el Pare Pelegrí seguint les mateixes rúbriques de l'entrella. Així es dona per finalitzada la festa típica, tradicional i popular, eminentment cristiana del Vot del Pelegrí o del Vot de la Vila de Tossa.

47

El «Pelegrí» de Tossa

NOTES

1.ª L'any 1916 el Sr. Bisbe de Girona, Dr. Francesc de P. Mas, volgué assistir personalment a la festa del Pare Pelegrí, i restà tan fondament commogut que, en entrar a l'Església, presidint la processó del compliment del Vot, pujà a la trona adreçant als fidels que omplien de gom a gom el Temple Parroquial, una devota i grandiosa prececció que sobresortia la devota concurrència.

2.ª Els llibres dels Obrers de Sant Sebastià eren molt importants i contenien, entre altres dades, l'anotació fidel de tots els qui havien exercit l'honor clerical de Pare Pelegrí. Eren llibres, tots ells, de pergament i eren trasmesos d'Obrer a Obrer fins que el Sr. Josep Darder els lliurà a l'Obrer Francesc Riusch. Aquesta llibres s'han perdut i es suposa que, en marxar dit Obrer, quedaren a la Biblioteca de casa Sant Mori, avui propietat de Ferran Vilafloca i Balam.

3.ª El Vot del Pelegrí s'ha vingut complint durant cinc segles, sense que hi hagi record d'haver estat suspès cap any ni per inclemència del temps ni per motiu de les revoltes que han flagel·lat les nostres comarques, observant-se sempre les mateixes rúbriques i els mateixos costums i costums.

48

o Vot del poble de Tossa

4.ª Em plan fer constar el meu pregon agraiment a tots els qui m'han facilitat dades per aquest modest treball i especialment a tres romans que durant trenta anys consecutius han acompanyat el Pare Pelegrí a Santa Coloma.

NOTA INTERESSANT

Advertixo al llegidor que aquest escrit fou redactat l'any 1928, havent-li aplegit ara les petites correccions lícites en parèntesi, i que per a major claredat repetixo aquí: L'Ajuntament no assisteix a la processó ni acompanya per fes en forma oficial el Pare Pelegrí, però donant a la festa una interpretació d'acte tradicional i popular coopera a la mateixa amb l'almoina del clarifí i el Batlle és el passaport del Pare Pelegrí. L'absència del Batlle i del Síndic queda supleta pels Obrers de l'altar de Sant Sebastià i tota la part religiosa de la festa és a càrrec del Sr. Rector.

D'ençà de l'adveniment del nou règim, cada any s'ha celebrat amb tota esplendor i solennitat la processó, i les despeses que abans pagava l'Ajuntament, les actives fan voluntàriament feligresos devots.

També va prenent aires de costum la insoració que d'alguns anys ha estat introduïda i és el Sr. Rector Arxiprest de Santa Coloma de Farnés, una vegada ha visat el passaport del Pare Pelegrí, ve a Tossa per a reparar el rebec del romatge. El Dr. D. Enric Ferrer i

49

El «Pelegrí» de Tossa

Portals, propietari de la finca anomenada Sant Jaume Apòstol, incomparablement situada damunt el mar, té la gentilesa de convidar a un dinar de germanor el Sr. Arxiprest de Santa Coloma, els seus acompanyants i clergues de Tossa. En haver dinat, van tots al mas Aromir, on són galantament atesos pels amos, a esperar el Pare Pelegrí.

Entrada triomfalment la processó a l'Església Parroquial, el Sr. Rector Arxiprest de Santa Coloma predica un sermó oportú a l'acte.

Finalment vull esmentar, per tal que els bons tosenca en conservar un record d'agraïment, que l'antic Ebreu, Faluelias, qui tractà el primer dels costums del Vot de Tossa, era un fervent-enamorat de la nostra vila, on havia exercit la professió de Mestre particular i nacional.

Tossa, 14 juliol 1913.

NOTA FINAL

El dia 21 de gener d'aquest any de gràcia 1915, la vila de Tossa tingué el goig de veure honorada la festa del Vot del Pelegrí amb la presència de la primera autoritat eclesiàstica de la Diòcesi, l'Excm. i Reverd. Dr. D. Josep Carrabà i Inglès. Fou el Sr. Bube qui rebé el Pare Pelegrí i presidí la solemnitat processional, la magnificència de la qual, la devoció i concurrència de fidels convingueren tan vivament S. E. que, en arribar al

o Vot del poble de Tossa

Temple Parroquial, terminats els actes religiosos de començat, no pogué estar-se de dirigir la seva paternal paraula als presents exhortant-los, amb forta emoció, a perseverar en la fe cristiana i mantenir els costums tradicionals, celebrant cada any amb més fervor i amb millor esperit el Vot del Pelegrí. Acabà donant la benedicció als fidels que omplien les mases del Temple. La festa d'aquest any restarà separadament com a remarcable a la memòria dels tossencs, no sols pel que acaben de dir, sinó també pel gran nombre de forasters viaguets de Ciruna, de Santa Coloma de Farnés, de Llagostera i de Lloret de Mar, que feren més plena l'alegria dels tossencs. Hi hagué, a més, una nota simpàtica: mentre el Sr. Bube, acompanyat de les Autoritats Civils i Eclesiàstiques de Tossa i de gran nombre de fidels, juntament amb l'esmentat Dr. Bubi Ferrer, — qui havia atés degudament S. E. a la finca de Sant Jaume Apòstol, — esperaven al Mas Aromir, — on foren obsequiats pels amos de la casa, — l'arribada del Pare Pelegrí, l'Escolania de la Parroquia del Mercadal de Ciruna desgranà un bell enfilall de cançons, cantant també a la Capella del Socors.

Tossa, juliol de 1913.

JOSEP DE SORIE DE MICELL I YNDAT, 1913.

APENDIX

PREGÀRIA A LA VERGE DELS SOCORS

Déu vos salve, oh Maria immaculada
Verge Santa dels Socors,
gireu els vostres ulls apiadada
sobre els soferts pescadors.

Vós sèu tota nostra vida i esperança,
Vós sèu la guia i el far,
a Vós prega i suspira amb confiança
Tossa la flor de la mar.

Per nós a vostre fill pregueu ben amorosa,
Verge Santa dels Socors,
i vingui la gràcia de Déu ben abundosa
sobre tots nostres dolors.

Déu vos salve, oh Maria immaculada
Verge Santa dels amors,
gireu vostres ulls Regina apiadada
sobre tots els pecadors.

55

El «Pelegrí» de Tossa

Vós sèu sempre de cara a la Costa Brava,
sèu Estrella de la mar
per protegir als qui corren l'aigua blava
tan lluny de la seva llar.

Per nós a vostre fill pregueu ben amorosa,
Verge Santa dels Socors,
i vingui la gràcia de Déu ben abundosa
sobre els soferts pescadors.

M. VILA

56

o Vol del poble de Tossa

CANÇÓ DELS PELEGRINS

Ja s'ha complert el vot dels avis
i han perfumat tots els camins
les oracions dels vostres llavis
i els sofriments dels pelegrins.
Per renovar la prometença,
servar la fe i les tradicions,
Tossa obre el cor i alça la pensa,
Tossa és per sobre tots els móns.

Pel màg de camps i de bosqueries,
de fred i vent, i de perills
complim el vot fa cinc centúries
i el compliran els nostres fills.
Tossa era abans, Tossa és encara,
i ho serà en cent generacions,
Tossa ens és pàtria i ens és mare,
Tossa és per sobre tots els móns.

De terra enllà portem la glòria
dels pobles grans i els homes forts,
perquè hem complert amb la memòria
dels nostres Sants, i els nostres morts.
Portem al cor la meravella

57

El «Pelegrí» de Tossa

que hi han deixat les oracions,
vista de l'any Tossa és més bella,
Tossa és per sobre tots els móns.

Pels mariners que riu i dia
cerquen un ganxy enllà del mar,
pels qui han viscut una agonia
que el fill s'endata de la llar,
pels que sofreixen una pena
i els que maritemen il·lusions,
Tossa compleix cada any l'ofrena,
Tossa és per sobre tots els móns.

Tossa és humil i oberta a l'aire,
com una flor de romaní
que es torna mel i es torna flaire
pel vot sagrat del pelegrí.
Dolç i perfum que s'alça i vola
com una canuda de cecions.
Tot Tossa un cor i una ànima sola,
Tossa és per sobre tots els móns.

M. Vall.

58

o Vol del poble de Tossa

GOIGS

DEL GLORIÓS MÁRTIR SANT SEBASTIÀ

que ab singular devoció venera
la vila de Tossa

Màrtir Sant Sebastià,
suplicam vostre potencia,
vullau a Jesús pregà
nos guardé de pestilencia.

Molt grans foren los tormentos
que heu patit segons es vist,
convertint a moltes gentes
a la fe de Jesucrist,
per sò venim suplicant
ab rendida reverencia, etc.

Puig Jesús vos ha promés
quan per Ell vàreu morir,
de tot mal libre quedés
lo devot que us vol servir,
tots humils a vos venim
implorant vostra clemencia, etc.

Poderós sou ab Deu, tant
que fuzé segons vobcu.

59

El «Pelegrí» de Tossa

per sò a vos ve reclamant
ab grans crits lo poble seu
y'l veyeu sovint plocar
devant la vostra presència, etc.

Altre metxe no tenim
mes apropiat que vos,
no mireu lo nostre crim
mes sinons piadós,
desllincau-nos d'aquell mal
que mata sens diferencia, etc.

Gloriós sant cavaller
surti de Vos tal virtut,
puig tenui tant gran poder
alcansausos la salut,
la qual Déu nos donará
mediant vostra potencia, etc.

Vostra noblesa seguí
lo exercici mes gloriós,
de amparar quan s'oferi
al cristià menesterós,
per la qual Dioclecí
feu fletzarvos ab violencia, etc.

Viu vos trobaren, quan mort
se pensaven encontrarvos,
perque la mateixa mort
no se atrevia a matarvos,

60

o Vol del poble de Tossa

al Tirá vos repreneu
sens tenirli reverencia, etc.

Grans ciutats i vilas nobles
de la peste, mal mortal,
heu desllinat y molts pobbes
de tot contagi fatal,
coixos, mancos y tullits
logran tots gran providencia, etc.

En lo any mil quatre cents,
segons diu la historia fiel,
era esta Vila empestada
per càstich exprés del cel,
y al invocar vostre amparo
los lograeu indulgencia, etc.

Esta nostra Vila hermosa
per vostre bras poderós,
may ha patit mala cosa
si portarvos al Socós
ab rendida humilitat
implora vostra clemencia, etc.

En las nostras adiccions
acudim a Vos de cor,
esperant per mill rahons
teney cert a tot dolor,
vullaunos puig desllinar
de la terrible dolencia, etc.

61

El «Pelegrí» de Tossa

Dichosa Vila de Tossa
dona gracies sens cessar,
a un Sant que ab tant caelinyo
se digan per tu pregar:
al manto de son amparo
recetra per experiència, etc.

TCMUNA

Patrò y moltes soberí
olizans puig ab clemencia,
vullau a Jesús pregar
nos guardi de pestilencia.

- Y. *Ora pro nobis Beate Martir Sebastiane.*
R. *Ut a peste et omni contagioso morbo liberemur.*

OREMIUS

Præsta quesumus Omnipotens Deus: ut intercedente Beato Sebastiano Martire tuo; et a cunctis adversitatibus liberemur in corpore, et a prævis cogitationibus mitemur in mente. Per Christum Dominum nostrum. ñ. Amen.

62

o Vol del poble de Tossa

GOIGS
DEL GLORIÓS MÁRTIR SANT SEBASTIÀ
que ab singular devoció venera la ciutat de Santa
Coloma, del Bisbat de Girona, en una capella
dedicada per miracle a dit Sant

Mártir Sant molt singular
suplicam vostra assistencia;
vullaus a tots guardar
de fam, guerra y pestilencia.

Vostre pare de Narbena,
vostre mare de Milà,
per Capità vos pregona,
la Cort del Dioclecià;
volent així premiar
vostre valor y ciencia, etc.

Pie de sants caritat
molts infidels convertíreu,
los quals deixant lo pecat
en la fé los instruíreu,
fentlos a Deu adorar
ab deguda reverencia, etc.

Coograt per cristià
al punt la Gentilitat

63

El «Pelegrí» de Tossa

al Jutge vos acusá
insengant los castigat,
vostre zel en predicar
de Jesús la clemencia, etc.

Admirat lo Emperador
vos feu honoras promesas
per ablandir vostre cor
ab halagos y riquesas;
res vos pugué separar
de vostra santa creencia, etc.

Ferri entre tanta promesa
li digueren ab valor
tot mon honor i riquesa
es Cristo mon Redemptor;
prest indignat va manar
matarvos ab violencia, etc.

Los Sayons ab gran furor
á un arbre vos ligaren
moltes fletxas ab rigor
per tot lo cos vos clavaren;
sufriat Vos ab exemple
invencible paciència, etc.

Per moet dels Sayons deixat
freno devota dona
(haventli Deu inspirat)
remey vos proporciona.

64

o Vol del poble de Tossa

vostras llagas va curar
donantvos convalencia, etc.

Convalencat y curat
al Emperador tornáreu,
de zel lo cor abrupat
ques convertís l'exhortareu;
ell cruel vos feu matar
ab inhumana sentència, etc.

Sobret Vos descarregaren
tal furor de bastonadas,
que cruel mort vos donáreu
martiriat dos vegadas;
trianisat vareu entrar
al Cel ab magnificencia, etc.

Llansat vostre cor sagrat
en lloch pestilencial,
luego fou traslladat
a Roma lo Capital;
per poderio venerar
ab cristiana decencia, etc.

Allí vostre cos sagrat
ab molta devoció
es dels fiels venerat,
que troban protecció;
al venir a demanar
lo remey en sa dolencia, etc.

65

¶ El «Pelegrí» de Tossa ¶

Vostres miracles obrats
curant cegs y malalts,
consolant atribulats,
son motius especials;
per venir a suplicar
la Vostra beneficència, etc.

Ciutat de Santa Coloma
que logras tant gran Patró
no temias a ningun dany
ah tant segur Protector,
que tot lo que convindrà
te darà ah sa providència, etc.

TORNADA

Pulg que seu tant soberà
ah la divina clemència,
tots venim a suplicar
nos guarde de pestilència.

- v. *Ora pro nobis B. Sebastiane.*
R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

OREMUS

Praesta quassumus, omnipotens Deus, ut qui B. Sebastiani Martyris tui natalitio colimus ejus intercessione in tui nominis amore roboreremur. Per Dominum nostrum, etc.

66

¶ o Vol del poble de Tossa ¶

ORACIÓ

Vos suplicám, Senyor, queus fortifiqueu en lo amor de vostre sant nom per la intercessió del benaventurat Martir Sant Sebastiá, del qual celebrám en aquest dia son ditós naixament al Cel. Per nostre Senyor Jesucrist qui ah Vos viu i regna per los siglos dels siglos. Amen.

A. M. D. G.

NOTA:

Les fotografies que il·lustren aquest libret són de Jordà, Lux, Barber, J. Bas i de l'autor.

67

SIGNO DE UNA ÉPOCA
A sign of the times

PAISAJE

CANOGAR
CHIRINO
FEITO
FRANCÉS
MILLARES
RIVERA
SAURA
SERRANO
SUÁREZ
VIOLA

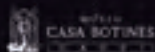
22.09.2023
- 07.01.2024

EXPOSICIÓN TEMPORAL
Temporary exhibition

Museo
Casa Botines Gaudí
LEÓN

Organiza

FUNDOS

Colabora

MonteCredit

FERNÁN-GÓMEZ
Arte Contemporáneo

Frezzyks

CHUCHES LIOFILIZADAS

La experiencia gastronómica que está triunfando en EEUU ya ha llegado a España!!!

- ✓ Sabor Potenciado
- ✓ Tamaño XL
- ✓ Textura 100% Diferente

Encuétranos en nuestra web www.frezzyks.com
Disfruta de nuestro contenido en redes sociales [@frezzyks](https://www.instagram.com/frezzyks)

Qui era mossèn Josep Soler de Morell Ysamat, autor del llibre?

Fill d'Eudald Soler de Morell Roura, fabricant de draps, i de Maria Gràcia Ysamat Ventolà, ambdós naturals d'Olot, ciutat i comarca amb la que sempre va mantenir importants vincles. El seu germà Joan (Olot, 1882-Sant Cugat del Vallès, 1979), va ser jesuïta i va fundar la Hermandad de Cristo Trabajador, destacada obra d'apostolat obrer (1949-1979).

Orfe de pare a l'edat de vuit anys, va retornar a Olot, on de jove va estudiar a l'Escola de Belles Arts de la capital de la Garrotxa amb el mestre Josep Berga i Boix, compartint aprenentatges amb futures figures destacades com l'escultor Josep Clarà. El 1897 va instal·lar-se a la ronda de Ferran Puig de Girona, ciutat on va entrar al seminari diocesà. Ordenat de prevere el 21 de setembre de 1907, va oficiar per primera vegada al santuari del Tura d'Olot. A principis de 1908 va ser nomenat coadjutor d'Agullana, tres mesos després de la Jonquera i a finals d'any d'Argelaguer. El 1910 va ser nomenat beneficiat del santuari de Sant Grau de Tossa, responsabilitat a la qual l'any següent afegí la d'organista de la parròquia, càrrecs que ostentà fins a la seva defunció, esdevinguda en un pis del carrer de Puigmartí, del barri de Gràcia de Barcelona.

A Tossa arribà acompanyat de la seva mare (morta el 1930), i s'instal·là en una casa del carrer de la Guàrdia, cantonada amb el carrer Nou. Les escasses obligacions del seu càrrec de beneficiat, i el fet que pocs anys després de la seva arribada a la vila, l'orgue deixés de funcionar, li van permetre dedicar moltes hores a les seves inquietuds culturals:

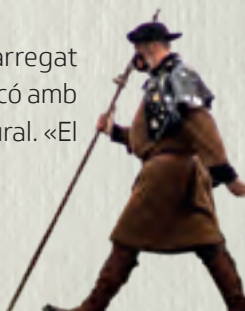

la música, la història, i molt especialment el dibuix i la pintura. Persona afable i vital, tenia una gran habilitat comunicativa i socialitzant, el que li va facilitar conrear moltes amistats, fruit de les quals es va destacar per oficiar gran nombre de cerimònies de casament.

Soler de Morell va exercir de mestre de cant dels escolanets, va recollir cançons populars i va musicar goigs locals. També va interessar-se per la història i les tradicions locals. En el seu fons documental trobem diverses notes, apunts, documents i transcripció d'articles diversos relacionats amb la vila, amb els quals hauria pogut preparar articles i fins i tot algun llibre, però ben segur l'afició pictòrica va passar per davant. Va tenir ocasió, això sí, de publicar el 1935 a edicions Seràfica de Vic l'opuscle "*El Pelegrí de Tossa*", en aquesta publicació reproduït íntegrament.

En l'art, li agradava pintar paisatges costaners i carrers de la vila, però també s'entretenia amb racons de l'interior de la vall i la muntanya. A la vila marinera va saber conviure amb les escasses rendes dels càrrecs eclesiàstics que ostentava amb la venda dels seus quadres, el que li va permetre gaudir d'una economia més folgada. També acostumava a regalar-ne a amistats i coneguts. A moltes cases de la vila n'hi ha, i a fora també en trobem, fins i tot en alguna sala d'espera de consulta mèdica.

Se l'acostumava a veure amunt i avall carregat amb el cavallet i les pintures, o assegut en un racó amb una simple ploma amb què feia dibuixos al natural. «El

1919 em vaig imposar l'obligació de fer una nota de color cada dia i així ho vaig executar. D'aquí és que tinc tota la col·lecció dels contorns de la vila», manifestava ell mateix en una autobiografia per a una de les seves exposicions. Gran caminador i coneixedor del territori, i observador meticulós de la realitat que l'envoltava, va saber copsar en la seva obra multitud d'aspectes, petits detalls i matisos del seu entorn immediat.

Dominava més el dibuix, i aquí és on excel·leix la seva col·lecció. Va fer una pacient tasca de dibuixar tota mena d'elements arquitectònics, des de les muralles i les torres, fins a elements menors com la creu de terme, les llindes de les portes, els enreixats de les cases i altres elements de forja, mobiliari singular, i també destaca la seva compilació de plantes i arbres autòctons. Als anys trenta, van tenir molt d'èxit les quatre col·leccions de postals editades amb dibuixos de Vila Vella i la vil·la romana dels Ametllers.

A Tossa va establir una sòlida relació d'amistat amb l'erudit local de referència, el doctor Ignasi Melé Farré, descobridor el 1914 de la vil·la romana dels Ametllers, amb qui col·laborà en les tasques de documentació de les peces arqueològiques recuperades. Va ser a través de Melé, que va entrar en contacte amb

nombroses entitats excursionistes del país. Durant els més de vint anys d'estada a la vila anteriors a la Guerra Civil, va esdevenir un referent per tots aquells erudits i excursionistes que visitaven la vila. Va exercir d'articulista i corresponsal de diaris com *La Veu de Catalunya* i *El Matí*.

A la mort de Melé, va rebre el seu arxiu, i va ser marmessor del seu llegat arqueològic. Va promoure la Junta pro Museu Melé, embrió del que anys més tard seria el Museu Municipal de Tossa, inaugurat l'1 de setembre de 1935, nascut amb un doble vessant: l'arqueològic amb les col·leccions del Dr. Melé, i l'artístic a partir de l'ebullició pictòrica de la Tossa dels anys trenta, refugi d'artistes centreeuropeus fugitius del nazisme, que aquí van confraternitzar amb d'altres de catalans. Enmig d'aquell ambient artístic i intel·lectual que va portar al pintor i crític d'art egarenc Rafael Benet a encunyar el 1934 l'exitosa frase «Tossa, Babel de les Arts», a Tossa va néixer el primer museu d'art contemporani d'Espanya, a la gestació del qual Soler de Morell no va ser aliè, per haver confraternitzat amb alguns d'aquells cenacles. De la seva vinculació al teixit associatiu de la vila, n'és també testimoni la seva participació en la creació del Patronat local d'Homenatge a la Vellesa (1956).

A casa seva tenia una sala d'exposicions. Era el seu museu particular, on acostumava a rebre nombroses visites. Conservem dos llibres de visites del seu taller-museu, i també una relació de quadres regalats, una altra dels quadres venuts, i un llistat de quadres pintats durant la Guerra Civil. Durant aquest tràgic període, romangué a Tossa, on enfundat amb una granota i una boina, va poder passar la guerra sense persecució, pintant i tocant l'harmòniu al cinema. El febrer de 1939 va ser el primer prevere d'oficiar una missa després de la guerra.

Va fer amistat amb gran nombre d'artistes i intel·lectuals com reflecteix la correspondència del seu fons personal conservada a l'Arxiu Municipal de Tossa, i han posat de manifest algunes monografies, com una de Llagostera que detalla la relació amb el pintor Pere Mayol i amb el polifacètic mossèn Josep Gelabert, amb qui més enllà de la pintura compartia la inquietud pel coneixement de l'etimologia de Tossa.

Al llarg de la seva vida, la seva obra pictòrica i gràfica va poder ser admirada en diverses exposicions: Ateneu de Tossa (1916), Sala Estruch de Girona (1923), Sala C Galerías El Siglo de Barcelona (1924), Sala Parès de Barcelona (1924), Ateneu de Girona (1924), Centre Excursionista de Catalunya de Barcelona (1934), Club Excursionista de Gràcia, de Barcelona (1934), Centre Excursionista Mar i Muntanya de Sant Feliu de Guíxols (1934), Sala Pino de Barcelona (1947 i 1949), Centre Catòlic d'Olot (1951), Sala d'Actes Congregació de Ntra. Sra de l'Estrada de Barcelona (1951 i 1952), Sala Velasco de Barcelona (1952), o la Sala Municipal d'Exposicions de Girona (1954), on va tenir ocasió d'exposar una de les seves col·leccions més preuades: la dels dibuixos d'esglésies de la diòcesi de Girona, d'àmplia difusió a la premsa de l'època.

Les celebracions el 1957 de les seves noces d'or sacerdotals, i el 1960 en ocasió del cinquantenari de la seva arribada a Tossa, van ser tota una demostració d'estima popular per la seva figura. El 1960, a la missa va seguir un acte de reconeixement amb l'entrega d'una placa de ceràmica commemorativa que finalment, va ser col·locada a la façana del Casal Parroquial situat al carrer de Sant Antoni, núm. 5, davant d'una placeta que, d'ençà d'aleshores, porta el seu nom. Un dinar de germanor a l'hotel Capri i una ballada de sardanes van cloure la jornada. A mida que passaven els anys va reduir les seves estades a Tossa, i passava més temporades a Barcelona.

Poc abans de la seva mort va fer donació de la seva col·lecció de dibuixos a l'Ajuntament de Tossa. Els vinculats a la vila, són exposats des de fa dècades a les parets de la sala d'actes de la Casa de Cultura, i constitueixen un fidel document de gran nombre d'elements arquitectònics, artístics i naturals de la vila, alguns d'ells malauradament ja desapareguts. A l'escala d'accés al primer pis d'aquest edifici també hi

podem admirar calcs de mosaics de la villa romana. Alguns esborranys d'aquests calcs també els trobem a l'Arxiu Municipal, juntament amb la resta del seu fons personal, entre la documentació del qual hi trobem una interessant planta de la Villa Romana dels Ametllers (1933).

David Moré Aguirre. Arxiver municipal

Nota: Aquest text, amb altres imatges i apèndix bibliogràfic, el setembre de 2021 fou incorporat al *Repertori de Col·leccionistes i Col·leccions d'Art i Arqueologia de Catalunya* (RCCAAC), obra dirigida per Francesc Fontbona i Bonaventura Bassegoda, sota el patrocini de l'Institut d'Estudis Catalans.

AJUNTAMENT DE TOSSA DE MAR
Regidories de Cultura i Festes
Àrea Municipal de Tossa

Àrea d'Igualltat
Tossa lliure de sexisme

En **Alda Hotels** contamos con alojamientos en Galicia, Asturias, Cantabria, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Navarra y Aragón.

Reserva tu próximo viaje con **Alda Hotels**.
Garantizado un 10% de descuento en nuestra web.

Al utilizar el código **ALDAHOTELS** reservando en nuestra página web, consigue un 5% de descuento extra*.

*No acumulable a otras promociones.

Ofrecemos diferentes tipos de alojamiento para clientes de ocio y empresa, con tarifas especiales, promociones y largas estancias.

Infórmate en www.aldahotels.es o escríbenos por correo electrónico.

comercial@aldahotels.com

 alda hotels
HOTELS, RESTAURANTES Y SPA